

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění
Klavír

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ČEŠTÍ ÚČASTNÍCI NA CHOPINOVĚ SOUTĚŽI VE VARŠAVĚ
OD JEJÍHO ZALOŽENÍ**

Marie Šumníková

Vedoucí práce: prof. Ivan Klánský

Oponent práce: MgA. Lukáš Klánský, PhD.

Datum obhajoby: 7. 9. 2021

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2021

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE
MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music
Piano

BACHELOR'S THESIS

**CZECH COMPETITORS OF THE CHOPIN
PIANO COMPETITION IN WARSAW
SINCE ITS ESTABLISHMENT**

Marie Šumníková

Thesis Advisor: prof. Ivan Klánský

Examiner: MgA. Lukáš Klánský, PhD.

Date of thesis defense: 7. 9. 2021

Academic title granted: BcA.

Prague, 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/magisterskou/disertační práci na téma

ČEŠTÍ ÚČASTNÍCI NA CHOPINOVĚ SOUTĚŽI VE VARŠAVĚ OD JEJÍHO ZALOŽENÍ

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne .....

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce, prof. Ivanu Klán-skému, za ochotu, obětavost a cenné rady. Mé poděkování také patří doc. Martinu Kasíkovi a MgA. Marku Kozákovi za poskytnutí rozhovorů.

Abstrakt

Ve své práci se zaměřuji na jednotlivé ročníky Mezinárodní soutěže Fryderyka Chopina ve Varšavě. V každé kapitole se čtenář dozví o průběhu jednotlivých ročníků, mimo jiné zmiňuji jak jména vítězů, tak i jména českých soutěžících a porotců. Účelem je poukázat na významné osobnosti figurující v soutěži, především se pak zaměřit na českou stopu. Čtenář tak dostane přehled o vývoji české reprezentace v průběhu let a o tom, jaké slavné jméno z historie tohoto klavírního klání se objevuje i v současné době na světových pódiiích. Jeden ze zkoumaných prvků je i otázka, zda soutěže mají smysl a co člověku přinesou jak v profesním, tak osobním životě. Informace jsem čerpala z knih a internetových stránek s tématem této soutěže a rozhovorů s nejúspěšnějšími českými reprezentanty.

Klíčová slova

Fryderyk Chopin, Mezinárodní klavírní soutěž, Varšava, Soutěžící, Porotce

Abstract

The aim of this thesis is to describe the individual years of the International Chopin Piano Competition in Warsaw, Poland. Each chapter is devoted to a particular year of the competition and comprises, among others, a list of laureates, the jury and the names of the Czech competitors. The purpose of the thesis is to identify the key persons in the Chopin Piano Competition while focusing mainly on those from the Czech Republic. The thesis gives an overview of the Czech competitors and highlights the ones that still appear on the world's most significant stages. The question whether music competitions make sense and how they impact performer's professional and personal lives is also discussed. The information was sourced from interviews with some of the most successful Czech participants, from literature and from the internet.

Kyewords

Fryderyk Chopin, International piano competition, Warsaw, Competitors, Member of jury

Obsah

Úvod.....	10
1 Soutěže 1927 - 2015.....	13
1.1 I. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1927.....	13
1.2 II. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1932.....	14
1.3 III. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1937	15
1.4 IV. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1949	16
1.5 V. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1955	17
1.6 VI. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1960.....	18
1.7 VII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1965.....	20
1.8 VIII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1970	21
1.9 IX. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1975.....	22
1.10 X. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1980	23
1.11 XI. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1985.....	24
1.12 XII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1990.....	25
1.13 XIII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1995	26
1.14 XIV. Mezinárodní soutěž F. Chopina 2000	27
1.15 XV. Mezinárodní soutěž F. Chopina 2005	28
1.16 XVI. Mezinárodní soutěž F. Chopina 2010	30
1.17 XVII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 2015.....	31
2 Rozhovory	33
2.1 Rozhovor s prof. Ivanem Klánským	33
2.2 Rozhovor s doc. Martinem Kasíkem	34
2.3 Rozhovor s MgA. Markem Kozákem	37
Závěr.....	39
Seznam použité literatury a pramenů	41
Přílohy	42

Seznam příloh

Příloha č. 1 - prof. František Maxián, člen poroty na Mezinárodní soutěži Fryderyka Chopina ve Varšavě v letech 1949-1955

Příloha č. 2 - prof. František Rauch, člen poroty na Mezinárodní soutěži Fryderyka Chopina ve Varšavě v letech 1960-1985

Příloha č. 3 - prof. Ivan Klánský, finalista na Mezinárodní soutěži Fryderyka Chopina v roce 1970

Příloha č. 4 - prof. Ivan Klánský, člen poroty na Mezinárodní soutěži Fryderyka Chopina v letech 1990-1995

Úvod

Mezinárodní klavírní soutěž Fryderyka Chopina ve Varšavě je dnes jednou z nejprestižnějších klavírních soutěží na světě. Za téměř 100 let své historie ovlivnila generace pianistů, objevila velká jména světových interpretů a tím do značné míry ovlivnila dění na klavírních pódíích světa ve druhé polovině 20. století a ve století současném.

Její založení inicioval polský pianista, skladatel a pedagog Jerzy Żurawlew, který se obával upadajícího zájmu o romantickou hudbu po první světové válce, kdy se v rámci prosazování nových proudů v umění začala Chopinova hudba zvolna vytrácet z koncertních sál i pedagogických učilišť. Nutno říci, že pro Poláky je Chopin více než jen slavný hudebník, je přímo nedotknutelnou modlou. Proto můžeme vidět, že státní podpora Chopinovy soutěže je enormní bez ohledu na politické zřízení a vidíme ji jak v dobách předválečných, tak v dobách komunistické totality i v dnešní době. V roce 2010 polská vláda založila Státní institut F. Chopina /NIFC/, který vlastně spravuje, propaguje a financuje prezentaci díla Chopina ve světě včetně Mezinárodní soutěže. Proto si soutěž může dovolit angažovat v každém svém ročníku mimořádně rozsáhlou porotu /20 až 35 členů/, sestavenou z největších jmen klavíristů, pedagogů, skladatelů a dirigentů celého světa. To dává samozřejmě soutěži punc relativní spravedlnosti a objektivity.

Je zajímavé sledovat, jak se v průběhu jednotlivých generací mění v různých koutech světa zájem o klavírní hudbu a zejména o Chopina. Zatímco před válkou byla většina účastníků soutěže z Polska a Ruska, po válce se přidávají další Evropané a Američané /z dvanácti finalistů v roce 1965 byli čtyři včetně vítězky Marthy Argerich z Latinské Ameriky/. V osmdesátých letech 20. století nastává éra kandidátů z Japonska, která kulminuje v roce 1990, kdy se do semifinále dostává téměř 70 procent japonských klavíristů. V té době přichází z Japonska nabídka na odkup soutěže od polské strany a další její pořádání v Tokiu. Polská vláda tehdy tento obchod odmítla, a tak soutěž nadále zůstává v Chopinově rodné zemi. Na přelomu tisíciletí končí japonský boom a přicházejí ve velkých skupinách Číňané a Korejci. Tato situace trvá dodnes.

Česká stopa ve Varšavě v zásadě odpovídá velikosti naší země, ale rozhodně není zanedbatelná. V osmi z dosavadních osmnácti ročníků mělo Československo, resp. Česká republika, zastoupení v mezinárodní porotě a většina předních českých

klavíristů posledních tří generací se může pochlubit účastí na této klavírní „olympiádě“. O našich účastnících se zmíním v kapitolách o jednotlivých ročnících soutěže.

Pořadatelé Mezinárodní soutěže Fryderyka Chopina ve Varšavě po léta spolupracují se světovými odborníky v oblasti matematiky a psychologie a hledají ten nejobektivnější systém hodnocení uměleckých výkonů. V různých ročnících byly vyzkoušeny různé systémy, některé velmi důmyslné, ale pro většinu poroty značně komplikované. Proto se systém vždy vrací zpět do zavedeného způsobu bodování, na který jsou porotci zvyklí i z jiných soutěží. I po tolika pokusech o co největší objektivitu je jasné, že umělecký výkon nelze zcela objektivně hodnotit a bude vždy záležet na jednotlivých porotcích, jejich prioritách a zkušenostech.

Jerzy Żurawlew si při založení soutěže přál dodržovat pětiletý cyklus, který reflektuje určitý interpretační vývoj v čase a zároveň umožňuje každé generaci mladých pianistů zúčastnit se alespoň dvakrát. Bohužel první nabourání tohoto cyklu způsobila druhá světová válka, která znemožnila uskutečnění soutěže v roce 1942. Další soutěž v roce 1947 se neuskutečnila vzhledem k válkou zničené Varšavě a přesunula se o dva roky později na sté výročí Chopinova úmrtí. Další ročník se konal v roce 1955 v nově vybudovaném sále varšavské filharmonie a od té doby fungoval pětiletý cyklus až do roku 2020, kdy znemožnila konání soutěže covidová pandemie. Věřím, že přesunutí termínu soutěže o rok na říjen 2021 už nebude ničím narušeno.

Díky své tradici, popularitě a všeobecném povědomí o relativní objektivitě může být soutěž pro úspěšného kandidáta dobrým odrazovým můstkem pro mezinárodní kariéru. Soutěž sama je také velkou společenskou událostí, jednotlivé ročníky navštěvují jako hosté významní politici, businessmani a představitelé prestižních uměleckých agentur. Na soutěžním pódiu mají kandidáti k dispozici výběr z několika značek klavírů a firmy se snaží jednotlivé kandidáty drobnými dárky či sliby na koncertní vystoupení přesvědčit, aby soutěžili právě na té jejich značce nástroje. Také mediální prostor je v době soutěže zaplaven rozhovory s porotci, kandidáty a organizátory a celá soutěž běží live na hlavním polském televizním kanále.

Díky této popularitě a velké medializace stoupá každým ročníkem počet zájemců o účast, a ačkoliv podmínky soutěže jsou nesmírně obtížné, pro stovky pianistů z celého světa je ctí připravit velký chopinovský repertoár a pokusit se na této

grandiózní akci uspět. Bez nadsázky lze říci, že Mezinárodní klavírní soutěž Fryderyka Chopina ve Varšavě je svým způsobem klavírní olympiádou.

1 Soutěže 1927 - 2015

1.1 I. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1927

První ročník se konal ve Varšavě v lednu 1927. Zúčastnilo se ho 26 pianistů z 8 zemí, 16 z nich však byli Poláci. Soutěž byla pouze dvoukolová, do druhého a zároveň finálového kola se probíjeli pouze kandidáti z Polska a SSSR. Porota byla v podstatě tuzemská – 15 Poláků a 1 Němec. Předsedou poroty byl polský klavírista Witold Maliszewski. Bodovalo se číselně v rozmezí 1–12, body za obě kola se sčítaly. Povinnou skladbou pro první kolo byla Polonéza fis moll op. 44. Ve finále s orchestrem se hrály pouze dvě části z jednoho z koncertů. Jako zajímavost lze uvést, že za sovětské kandidáty se soutěže zúčastnil 21letý Dmitrij Šostakovič, v té době již významný skladatel. Na této klavírní soutěži však příliš úspěšný nebyl.

Vítězové soutěže:

1. Cena   *Lev Oborin (SSSR)*
2. Cena   *Stanislaw Szpinalski (Polsko)*
3. Cena   *Roža Etkin (Polsko)*

Vítěz *Lev Oborin* v interview po soutěži prohlásil, že se necítí být typickým chopinistou, ale nová soutěž ho zaujala a rozhodl se doplnit si repertoár a soutěže se zúčastnit. V další své kariéře byl dlouhá léta klavírním partnerem Davida Oistracha. Dvakrát byl členem poroty v dalších ročnících Chopinovy soutěže. Po válce vystoupil několikrát i v Praze. Z jeho studentů na Moskevské konzervatoři vynikli zejména Vladimír Ashkenazy. Lev Oborin zemřel v Moskvě v roce 1974 ve věku 67 let.

Čeští pianisté se tohoto ročníku nezúčastnili.

1.2 II. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1932

Druhý ročník soutěže se konal v březnu 1932 za účasti 67 kandidátů ze čtrnácti zemí světa. Byl opět dvoukolový. Soutěž zahájil tehdejší prezident Polské republiky Ignacy Mościcki. Porota čítala 22 členů, z nichž bylo 13 Poláků. Za Francii byl členem poroty Maurice Ravel, který na slavnostním koncertě během soutěže přednesl svůj klavírní koncert G-dur. Předsedou poroty byl Polák Adam Wieniawski. Ve finále hrálo 14 kandidátů a stejně jako v prvním ročníku jen 2 části z jednoho z Chopinových koncertů. Bodovalo se v každém kole od 1 do 15 bodů, jednotlivá kola se sčítala. Pro tento ročník platilo zvláštní pravidlo, že nemohou být při rovnosti bodů uděleny dvě stejné ceny. V takovém případě rozhodoval los. Bohužel se tak opravdu stalo a dva vítězové měli stejný počet bodů. Osud přál ruskému pianistovi Alexanderu Uninskému. V soutěži tedy zvítězil před nevidomým maďarským pianistou Imre Ungárem.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Alexander Uninsky (SSSR/USA)*
2. cena   *Imre Ungár (Maďarsko)*
3. cena   *Boleslaw Kon (Polsko)*

Vítěz *Alexander Uninsky /1910-1972/* pocházel z rusko-polské rodiny na Ukrajině. Studoval v Kyjevě a později v Paříži. Po vítězství v Chopinově soutěži zahájil významnou kariéru sólisty. Tu přerušila až druhá světová válka. Po válce vyučoval už jako občan USA na univerzitě v Torontu a později v texaském Dallasu.

Česká stopa:

Čeští pianisté se tohoto ročníku neúčastnili, pod československou vlajkou nastoupily v prvním kole Anna Kremar a Margit Sturm, pravděpodobně zástupkyně německé menšiny na Slovensku. Z prvního kola nepostoupily, o jejich dalším osudu není nic známo.

1.3 III. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1937

Z původně přihlášených 250 pianistů se soutěže zúčastnilo 80 z 21 zemí světa. Polští pianisté, kterých se přihlásilo velké množství, museli projít napřed vylučovacím národním kolem. Porota byla 30členná, předsedou byl opět Polák Adam Wieniawski. Z významných světových pianistů zasedli v porotě např. Marguarite Long z Francie, Wilhelm Backhaus z Německa či Martha Tagliaferro z Brazílie. Soutěžilo se opět ve dvou kolech. V prvním se kromě jiných děl hrála celá sonáta, etudy, nokturno, balada, polonéza a opus mazurek, takže každý soutěžící hrál téměř 60 minut. Ve druhém kole uchazeči hráli pouze 2 věty jednoho z koncertů. Tentokrát se bodovalo v rozmezí 1–30 bodů. Na pódiu byly k dispozici 4 klavíry od firem Bechstein, Bösendorfer, Pleyel a Steinway. Zvláštností této soutěže byla účast dvou japonských pianistek, což v této době bylo něco naprosto nevídaného. Staly se miláčky publika a když je porota neposlala do druhého, finálového kola, publikum tak silně protestovalo a odmítlo opustit sál, že Japonkám porota nakonec narychlo přiřkla mimořádné ceny.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Jakov Zak (SSSR)*
2. cena   *Roza Tamarkina (SSSR)*
3. cena   *Witold Malcużyński (Polsko)*

Vítěz soutěže *Jakov Izrailevič Zak /1913–1976/*, rodák z Odessy, studoval u Genryka Nejgauze v Moskvě. Po vítězství ve Varšavě koncertoval po celém světě. Od padesátých let 20. století se stal pedagogem na Moskevské konzervatoři, kde byl od roku 1965 až do své smrti vedoucím klavírní katedry. V letech 1955 a 1960 byl členem poroty Chopinovy soutěže ve Varšavě.

Česká stopa:

Viktorie Švihlíková /1915–2010/ byla první českou účastnicí na Chopinově soutěži ve Varšavě. Z 80 účastníků se dostala do 21členného finále, na jednu z 12 cen ale nedosáhla. Koncem 30. let patřila již mezi přední české pianistky, její velkou kariéru zbrzdila válka a později komunistický režim. V 60. letech 20. století emigrovala

do Švédska, kde se stala významnou pedagožkou a později přesídlila do Vídně, kde zemřela v úctyhodném věku 95 let. Mladší generace v ČR si Viktorii Švihlíkovou pamatuje jako zakladatelku a porotkyni soutěže Prague Junior Note.

1.4 IV. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1949

Druhá světová válka přerušila ustálený pětiletý cyklus Chopinovy soutěže a vzhledem k obrovským poválečným škodám ve zcela zničené Varšavě se pořadatelé rozhodli obnovit fungování soutěže až v roce 1949, v roce stého výročí úmrtí Fryderyka Chopina. Sál Filharmonie, kde se konaly předválečné ročníky, nebyl ještě zcela opraven, a tak se soutěž konala v menších náhradních prostorách. Vzhledem k politické situaci v Polsku, po převzetí moci komunisty, nepřijelo příliš účastníků ze západního světa, a tak většina soutěžících byli Poláci a Rusové. Soutěž byla poprvé tříkolová, ve finále se hrál již celý koncert a bodování bylo v rozmezí 1–25. Zvláštností tohoto ročníku byla hra soutěžících v prvním a druhém kole za dřevěným paravánem. Porotci soutěžícího tedy neviděli a místo jména se vystupovalo pod číslem. Stejně jako na poslední soutěži v roce 1937 došlo znovu k bodové shodě u prvních dvou kandidátek, tentokrát se však nelosovalo a cena se rozdělila.

Vítězové soutěže:

- 1. cena   *Halina Czerny-Stefańska (Polsko)*
- 1. cena   *Bella Davidovič (SSSR)*
- 2. cena   *Barbara Hesse-Bukowska (Polsko)*
- 3. cena   *Waldemar Maciszewski (Polsko)*

Halina Czerny – Stefańska /1922–2001/, původem ze šlechtické rodiny Schwarzenberků /polské příjmení Czerny začala užívat až za války/ patří mezi legendy polské klavírní školy. Po vítězství na Chopinově soutěži se stala hlavní představitelkou kultu polské interpretace Chopina, který Poláci prezentovali zejména v Japonsku a později v Koreji a Číně. Koncertovala po celém světě. Propagovala české klavíry Petrof.

Bella Davidovič /nar. 1928/, rodačka z Baku, absolvovala Moskevskou konzervatoř u Jakova Fliera. Úspěch na Chopinově soutěži ji otevřel světovou pianistickou kariéru. Od roku 1974 má Bella Davidovič také americké občanství. Je pravidelnou členkou porot významných soutěží, její poslední účast v porotě Chopinovy soutěže ve Varšavě byla v roce 2010.

Česká stopa:

Členem poroty IV. Mezinárodní soutěže F. Chopina ve Varšavě byl *prof. František Maxián* /1907–1971/, český klavírista a dlouholetý pedagog Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění v Praze. Čeští soutěžící se tohoto ročníku nezúčastnili.

1.5 V. Mezinárodní klavírní soutěž F. Chopina 1955

Vzhledem k pozdnímu dokončení renovace budovy varšavské filharmonie, která byla zničena za války, bylo pořadateli rozhodnuto odložit další ročník Chopinovy soutěže o jeden rok, aby se soutěž opět vrátila do důstojného prostředí. Soutěž měla 3 kola, 2 sólová a finále s orchestrem. Porota měla 31 členů, z toho 8 Poláků. V porotě také zasedl slavný italský pianista Arturo Benedetti-Michelangeli. Porotci bodovali v rozmezí 1–25 bodů. Body za jednotlivá kola se sčítaly. V prvním kole se představilo 74 kandidátů, do 2. kola postoupilo 41 a do finále pak 21 soutěžících.

Soutěž měla podle médií mimořádnou úroveň, po dvou kolech vedl Vladimír Aškenazy, ve finále jej porazil mladý Polák Adam Harasiewicz. Nositel 3. ceny, Číňan Fu Tsung, se stal po tomto úspěchu ve své vlasti tragickou obětí tzv. kulturní revoluce, kdy mu byly z rozhodnutí státních komunistických orgánů zraněny ruce, aby nemohl koncertovat a šířit „zvrhlé“ západní umění.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Adam Harasiewicz (Polsko)*
2. cena   *Vladimir Aškenazy (SSSR)*
3. cena   *Fu Tsung (Čína)*

Nositel 1. ceny, Adam Harasiewicz /nar. 1932/, se stal překvapivým vítězem před tehdy již známým Vladimírem Ashkenázem díky mimořádnému výkonu ve finále soutěže. Jeho kariéra pokračovala mimořádně dobře až do 70. let 20. století, kdy z osobních a zdravotních důvodů svou koncertní činnost ukončil. Adam Harasiewicz žije napůl v Polsku a ve Francii a bývá často zván do porot velkých mezinárodních soutěží. Na Chopinově soutěži ve Varšavě působil jako porotce již pětkrát.

Česká stopa:

V roce 1955 kvantitativně největší v historii. V porotě opět zasedl *prof. František Maxián* a mezi účastníky je hned 6 našich kandidátů.

Stanislav Knor /1929–1984/, žák prof. Maxiána na HAMU, finalista soutěže Královny Alžběty v Bruselu 1957. Od roku 1968 žil ve Švédsku, kde se stal profesorem na univerzitě v Malmö. Ve Varšavě postoupil do 2. kola

Anna Máchová-Heryánová /1923-2016/, docentka a jedna ze zakladatelek klávesové katedry na HAMU. Jejím absolventem byl např. Ilja Hurník. Ve Varšavě postoupila taktéž do 2. kola

Dagmar Baloghová, Zdeněk Klíčnický, Zdeněk Kožina a Vladimír Topinka hráli pouze v 1. kole.

1.6 VI. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1960

Soutěž se konala v roce 150. výročí Chopinova narození, a to pod patronátem UNESCO. Zúčastnilo se 77 kandidátů, do druhého kola postoupilo 38 a do finále 12 pianistů. Předsedou 36členné poroty byl polský pedagog Zbigniew Drzewiecki, čestným předsedou pak Arthur Rubinstein, který celou soutěž zahájil provedením Brahmsova 2. koncertu B-dur op. 83 a Chopinovým koncertem e-moll op. 11 za doprovodu varšavské filharmonie. V porotě zasedl také skladatel Dmitrij Kabalevskij. Zvítězil teprve 18letý Ital Maurizio Polini s speciální cenou Arthura Rubinsteina získal miláček publika, mladý Mexičan Michel Block. Bodovalo se klasickým způsobem 1–25 bodů, jednotlivá kola se sčítala. Překvapením soutěže byla cena pro reprezentantku Iránu.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Maurizio Pollini (Itálie)*
2. cena   *Irina Zaricka (SSSR)*
3. cena   *Tania Aszot – Harutunian (Irán)*

Pro mladého *Itala Maurizia Polliniho* /nar. 1942/ znamenalo vítězství ve Varšavě okamžitý vstup mezi světovou pianistickou elitu. Byl jedním z nejuznávanějších pianistů druhé poloviny 20. století. Jeho široký repertoár obsahoval vše od velkých klasiků po hudbu 20. století. V pozdějším věku se věnoval i dráze dirigenta. Mnohokrát vystoupil na recitálech i jako sólista s orchestry v ČR.

Česká stopa:

Členem poroty soutěže byl *prof. František Rauch* /1910–1996/, významný český pianista a dlouholetý pedagog HAMU.

Mezi účastníky soutěže byli i čtyři čeští kandidáti:

Rudolf Bernatík /nar. 1937/, absolvent HAMU u prof. Raucha, dlouholetý pedagog ostravské konzervatoře a Ostravské univerzity. Ve Varšavě postoupil do 2. kola.

Ivana Krkošková – Stanovská /nar. 1936/, absolventka brněnské konzervatoře u prof. Schäfera a HAMU u prof. Štěpánové-Kurzové. Dlouhodobě spolupracovala v duu se svým manželem, houslistou Janem Stanovským. Vyučovala na brněnské konzervatoři. Ve Varšavě postoupila do 2. kola.

Dagmar Šimonková /nar. 1936/, absolventka HAMU ve třídě prof. Maxiána, absolvovala stáž na Moskevské konzervatoři, více než 20 let působila jako pedagog na katedře klávesových nástrojů na HAMU. Ve Varšavě postoupila do 2. kola.

Václav Zelený /1936-1966/, jeden z velkých talentů mezi našimi pianisty, laureát první soutěže Pražského jara. Přes těžké zrakové postižení zahájil úspěšnou kariéru. Bohužel zemřel velmi mladý v pouhých třiceti letech. Ve Varšavě postoupil do 2. kola.

Amálie Burianová hrála pouze v 1. kole

1.7 VII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1965

Poprvé v historii byla soutěž čtyřkolová. Ve třetím kole hráli soutěžící povinně Nokturno Es-dur op. 55 č. 2 a jednu ze sonát. Čtvrté kolo bylo finále s orchestrem. Zúčastnilo se celkem 77 kandidátů z 29 zemí světa, do druhého kola prošlo 36, do třetího 12 a do finále pak 6 pianistů. Soutěž skončila velkým úspěchem latinskoamerických klavíristů, kteří získali první i druhou cenu a navíc dvě místa v semifinále. Soutěžící hodnotilo 21 členů poroty, z nichž bylo 7 Poláků. Předsedou poroty byl opět Zbigniew Drzewiecki. Bodovalo se opět klasickým způsobem v rozmezí 1–25 bodů.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Marta Argerich (Argentina)*
2. cena   *Arturo Moreira – Lima (Brazílie)*
3. cena   *Marta Sosińska (Polsko)*

Argentinská pianistka *Marta Argerich* /nar. 1941/ se již v raném dětství prezentovala jako zázračné dítě. Již jako osmiletá přednesla ve svém rodném Buenos Aires 1. koncert L. van Beethovena a o rok později Mozartův koncert d moll K 466. V patnácti letech přesídlila do Evropy, kde studovala postupně u Friedricha Guldy ve Vídni a u Nikity Magaloffa v Ženevě. Ve svých šestnácti letech vyhrála Busoniho soutěž v italském Bolzanu. V letech 1960–64 přerušila svou koncertní činnost a věnovala se intenzivní přípravě na Chopinovu soutěž ve Varšavě. Triumf na této soutěži jí vynesl na jedno z předních míst mezi světovými klavíristy. Od roku 1978 přestala vystupovat na recitálech a hraje pouze koncerty s orchestrem a komorní hudbu s nejslavnějšími instrumentalisty světa. Do pozdních let svého věku nahrála pro Deutsche Gramophongesellschaft spolu s komorními nahrávkami více než sto titulů. Díky svému fascinujícímu umění, emocionálnímu projevu a mediálně zajímavému osobnímu životu se stala jednou z největších osobností klavírního umění všech dob.

Česká stopa:

V porotě opět zasedl *prof. František Rauch*. Mezi účastníky byli i čtyři Češi.

Miroslav Langer /1945–2010/, žák prof. Páleníčka na HAMU. Studoval rovněž dva roky v Paříži, od roku 1982 až do své smrti působil na své Alma mater jako docent klavírní hry. Ve Varšavě postoupil do 2. kola.

Radomír Melmuka /nar. 1938/, absolvent HAMU ve třídě prof. Raucha a prof. Páleníčka. Finalista soutěže Pražského jara 1961, dlouholetý pedagog Pražské konzervatoře. Ve Varšavě postoupil do 2. kola.

Jiří Skovajsa /1945–2006/, a *František Kůda* /nar.1941/ hráli pouze v 1. kole.

1.8 VIII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1970

Prvních sedm ročníků Chopinovy soutěže probíhalo vždy v rozmezí února a března a jejich součástí byla vždy oslava Chopinových narozenin 22. února. Z důvodů velkých chřipkových epidemií, které pravidelně v šedesátých letech trápily v zimních měsících Varšavu, rozhodl se organizační výbor soutěže přesunout zahájení až na říjen. Tato změna se osvědčila a platí až do současnosti.

Předsedou dvacetičlenné poroty VIII. Ročníku soutěže byl polský muzikolog a publicista Kazimierz Sikorski. Soutěž se konala opět ve tříkolovém formátu, přičemž v prvním kole hrálo 80, ve druhém 24 a ve finále 12 kandidátů. Bodovalo se opět v rozmezí 1–25 bodů. Od prvního kola patřil k favoritům americký pianista Garrick Ohlsson, který také s velkým náskokem zvítězil. Poprvé se mezi nositeli prvních tří cen objevila japonská pianistka.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Garrick Ohlsson (USA)*
2. cena   *Mitsuko Uchida (Japonsko)*
3. cena   *Piotr Paleczny (Polsko)*

Garrick Ohlsson /nar. 1948/ je prvním a zatím i posledním Američanem, který ve Varšavě zvítězil. Je absolventem slavné Julliard School v New Yorku, často koncertuje v ČR a v roce 2021 byl předsedou poroty klavírní soutěže Pražského jara.

Česká stopa:

Zatím nejúspěšnější ročník pro český národ. *Ivan Klánský* /nar.1948/, laureát soutěží v Bolzanu, Neapoli, Barceloně a Santanderu, dlouholetý profesor na HAMU, se stal finalistou a nositelem čestného uznání. Ve finále hrál Chopinův koncert f moll op. 21 za doprovodu varšavské filharmonie v čele s dirigentem Witoldem Rowickim.

Další čeští kandidáti *František Malý* a *Jan Niedoba* hráli pouze v 1. kole.

Do poroty soutěže zasedl *doc. Pavel Štěpán*, český pianista a pedagog na HAMU.

1.9 IX. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1975

Organizátoři se opět vrátili ke čtyřkolovému modelu soutěže. 24členné porotě předsedal stejně jako v minulém ročníku Polák Kazimierz Sikorski. Soutěže se zúčastnilo 84 pianistů z 22 zemí světa, poprvé byl mezi účastníky i pianista afroamerického původu Donald Ryan, reprezentující Trinidad a Tobago. Do 2. kola postoupilo 34 účastníků, do 3. kola 14 a nejlepších 7 se kvalifikovalo do finále. Poprvé v historii této soutěže se někdo z finalistů, v tomto případě Polka Elzbieta Tarnawska, vzdal účasti v závěrečném kole. Přesvědčivě zvítězil osmnáctiletý Polák Krystian Zimerman, který kromě 1. ceny získal i všechny dodatečné prémie – cenu za nejlepší polonézu, nejlepší mazurky a nejlepší sonátu. Bodování soutěže bylo opět v rozmezí 1–25 bodů, jednotlivá kola se sčítala.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Krystian Zimerman (Polsko)*
2. cena   *Dina Joffe (SSSR)*
3. cena   *Tatiana Fedkina (SSSR)*

Krystian Zimerman /nar. 1956/, je dnes považován za jednu z největších žijících osobností uměleckého světa. Ve svých vystoupeních, projektech a reflexích na světové politické a společenské dění propojil ve své osobě umění s nadčasovými hodnotami lidské společnosti. Zimerman vystoupil několikrát v České republice, poprvé jako 16letý, kdy zvítězil v Beethovenově soutěži v Hradci u Opavy. Vedle

Polliniho a Marty Argerich je jedním z těch, kterého vítězství v Chopinově soutěži přivedlo až na vrchol světové slávy.

Česká stopa:

Naše barvy zastupoval v porotě již potřetí prof. František Rauch. Mezi účastníky byli i čtyři Češi:

Petr Slavík /nar. 1950/, absolvent prof. Raucha a doc. Kameníkové na HAMU. Pedagogicky působil více než deset let na konzervatoři v Teplicích a později na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Ve Varšavě postoupil do 2. kola.

Tomáš Víšek /nar. 1957/, absolvent prof. Páleníčka a doc. Jílka na HAMU, působí jako korepetitor na své Alma Mater. V mládí získal mnohá ocenění na různých mezinárodních soutěžích. Věnuje se pravidelně i uvádění děl soudobých autorů.

Norbert Heller a *Věra Stejskalová* hráli pouze v 1. kole.

1.10 X. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1980

Rekordní počet 149 účastníků se prezentoval v prvním kole. Porota pustila 42 z nich do 2. kola, 15 do 3. kola a 7 do finále. Předsedou poroty byl významný polský dirigent Kazimierz Kord. 24členná porota však nevydržela celá do konce soutěže, po prvním kole odešel britský porotce Louis Kentner, když neuspěli jeho studenti a po 3. kole pak s velkou mediální odezvou Marta Argerich, která odmítla připustit, že se extravagantní jugoslávský pianista Ivo Pogorelich nedostal do finále. Ještě dlouho po soutěži probíhala mediální přestřelka mezi příznivci a odpůrci tohoto pianisty a Marta Argerich svým rozhodnutím u části publika získala ještě větší obdiv, ale u jiné části ztratila část své glorioly.

Bodování zůstalo v klasickém formátu 1–25 bodů. Soutěže se jako čestný host zúčastnila belgická královna Fabiola. Během soutěže zemřel její zakladatel Jerzy Zurawlew.

Vítězové soutěže:

- 1. cena   *Dang Thai Son (Vietnam)*
- 2. cena   *Tatiana Šebanová (SSSR)*

3. cena   *Harutjun Papazjan (SSSR)*

Dang Thai Son /nar. 1958/, vietnamský pianista, studoval na Moskevské konzervatoři. Do Varšavy přijel na svou první soutěž a ve finále hrál poprvé v životě s orchestrem. Přesto získal kromě 1. ceny i cenu za nejlepší provedení mazurek a polonézy. V současné době žije v Kanadě a koncertuje jako sólista i jako komorní hráč s jinými světoznámými sólisty.

Česká stopa:

Prof. František Rauch byl zvolen místopředsedou poroty.

Tři naši kandidáti – *Helena Kroutilová, Daniela Velebová* a *Tomáš Víšek* hráli pouze v 1. kole.

1.11 XI. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1985

Předsedou poroty se stal poprvé polský pianista, pedagog a editor nového vydání Chopinova díla, Jan Ekier. Na postu předsedy strávil dalších 30 let až do své smrti v roce 2014. Naopak naposledy se účastnil práce v porotě po 20 letech prof. František Rauch. V 1. kole hrálo 124 účastníků z 32 zemí světa. Tímto rokem začíná tzv. japonská perioda, kdy pianisté z východní Asie dominují svými počty nejen ve Varšavě, ale prakticky na všech větších mezinárodních klavírních soutěžích. V pořadí národů bylo 26 Japonců, 17 Američanů a 12 Poláků. Na přelomu tisíciletí vystřídají či doplní japonské pianisty další Korejci, Tchajwanci a Číňané. Kandidáti měli na výběr z pěti nástrojů; 2 Steinwaye, 1 Bösendorfer, 1 Yamaha a 1 Kawai. Díky součtu bodů za všechna kola zvítězil podle údajů v místním tisku ne příliš výrazný Stanislav Bunin. Na protest proti udělení první ceny odešel z poroty Číňan Fu Tsung, laureát soutěže z roku 1955. Pravdou je, že v dalších dvou soutěžích 1990 a 1995 první cena nebyla udělena, což může ukazovat na to, že po Martě Argerich a Krystianu Zimermanovi se takových mimořádných osobností pokaždé nedostává.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Stanislav Bunin (SSSR)*
2. cena   *Marc Laforet (Francie)*
3. cena   *Krzysztof Jabłoński (Polsko)*

Stanislav Bunin /nar. 1966/, vnuk slavného ruského pedagoga Genryka Nejgauze, vyhrál ve svých 17 letech mezinárodní soutěž Long-Thibaud v Paříži a v 19 letech pak Chopinovu soutěž ve Varšavě. Svoji pianistickou kariéru směřoval zejména do Japonska, kde dnes žije a pedagogicky působí.

Česká stopa:

Popáté byl členem poroty prof. František Rauch. Soutěže se zúčastnili 4 čeští kandidáti.

Daniel Buriánek /nar. 1963/, absolvent Pražské konzervatoře u doc. Kameníkové a HAMU u prof. Raucha, žije v německém Rendsburgu, kde vyniká jako přední šachista. Ve Varšavě postoupil do 2. kola.

Jan Simon /nar. 1966/, absolvent HAMU u prof. Raucha a doc. Kameníkové. Kromě koncertní činnosti je výraznou osobností v organizaci hudebního života v ČR, dlouholetý ředitel Symfonického orchestru Českého rozhlasu, v současnosti programový ředitel festivalu Dvořákova Praha. Ve Varšavě postoupil do 2. kola.

Martin Hršel a *Helena Suchárová* hráli pouze v 1. kole.

1.12 XII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1990

Tento ročník byl už zcela ve znamení japonských pianistů, když ve třetím kole hrálo z 15 semifinalistů 7 Japonek a Japonců. V předním polském deníku se druhý den na první straně objevil obrovský japonský znak a k němu vysvětlení: „Poláci, dobře si tento znak pamatujte, od teď se bude takhle psát jméno Chopin.“ Ještě jednu zvláštnost měla tato soutěž – poprvé v historii nebyla udělena první cena. O vzrušené debatě poroty po finále, která trvala až do rána druhého dne, vyprávěl očitý svědek, můj pedagog prof. Klánský: „Protože nejvýše bodovaný účastník měl

v součtu jen něco málo přes 22 bodů a jeho výkon ve finále nebyl úplně přesvědčivý, zahraniční porotci přišli s návrhem neudělit první cenu. Pro polské porotce i předsedu Ekiera to byl šok, při celonárodním významu a popularitě soutěže by to znamenalo obrovskou ztrátu reputace tohoto národního stříbra. Polští porotci do slova prosili nás zahraniční porotce, abychom změnili rozhodnutí, ty debaty byly nekonečné, ale nakonec kolem 6. hodiny ranní bylo rozhodnuto, že první cena udělena nebude. Kdybychom tenkrát mohli vidět do budoucna, jak doba Polliniho, Argerich a Zimmermana se už asi nevrátí a Chopinova soutěž už nebude mít v novém tisíciletí tu absolutní exkluzivitu mezi ostatními soutěžemi, možná by někteří porotci – včetně mě – pro tu první cenu ruku zvedli“.¹

Soutěže se zúčastnilo 110 pianistů z 22 zemí, do 2. kola postoupilo 40, do 3. kola 15 a do finále 7 kandidátů. Soutěžící měli opět na výběr z pěti koncertních křídel.

Vítězové soutěže:

1.cena	neudělena
2. cena	<i>Kevin Kenner (USA)</i>
3. cena	<i>Yukio Yokoyama (Japonsko)</i>

Česká stopa:

Členem poroty soutěže byl *prof. Ivan Klánský*, pedagog na klavírní katedře HAMU.

Žádný z českých pianistů se soutěže nezúčastnil.

1.13 XIII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 1995

Soutěže se zúčastnilo 130 kandidátů, do 2. kola postoupilo 40, do 3. kola 15 a do finále 6. V prvním kole se bodovalo 1–10, v dalších 1–25 bodů. První kolo se do celkového součtu nezapočítávalo. Pro ztížení podmínek již beztak nesmírně náročné soutěže zařadili pořadatelé do finále kromě Chopinova koncertu jednu z dalších drobnějších skladeb Chopina pro klavír s doprovodem orchestru /op. 2, 13, 14, 22/. Stejně jako ve XII. ročníku i v této soutěži se porota rozhodla 1. cenu neudělit, 2. cena byla rozdělena mezi dva nejlépe bodované kandidáty. Oba tito

---

¹ Rozhovor s prof. Ivanem Klánským ze dne 24. 6. 2021

kandadáti měli v součtu stejný bodový průměr, přičemž Francouz Giusiano měl v každém kole vyrovnané bodování, zato americký Uzbek Sultanov, obrovský talent, ale velmi extravagantní umělec měl vysoké bodování v prvním i druhém kole, v semifinále a finále už mu někteří porotci jeho pojetí Chopina nevzali a body mu dali nízké. Tím se nakonec oba kandidáti potkali na jedné bodové linii. Sultanov rozhodnutí poroty neakceptoval, přes média porotu znectil a odletěl svým soukromým letadlem do Texasu. Svoji cenu v hodnotě desítek tisíc dolarů si nepřevzal.

Vítězové soutěže:

- 1. cena   neudělena
- 2. cena   *Phillipe Giusiano (Francie)*
- 2. cena   *Alexej Sultanov (USA, Rusko)*
- 3. cena   *Gabriela Montero (USA)*

Česká stopa:

Jedním z 24 porotců byl *prof. Ivan Klánský*.

Soutěže se zúčastnila *Eliška Gazdová - Novotná* /nar. 1974/, absolventka ostravské konzervatoře u prof. Toaderové a HAMU ve třídě prof. Klánského. Ve Varšavě postoupila do 2. kola.

1.14 XIV. Mezinárodní soutěž F. Chopina 2000

Poprvé v historii soutěže se přihlásilo více než 200 kandidátů, a proto organizátoři zavedli výběrové předkolo /tzv. *eliminacja*/, kde každý kandidát zaslal nahrávku v trvání cca 20 minut a porota složená výhradně z polských porotců vybrala anonymně 94 soutěžících pro první kolo. Stále ještě převažovali Japonci v počtu 18 soutěžících před Poláky, kteří vyslali 12 kandidátů. Tento ročník byl též ve znamení nástupu čínských pianistů, kteří obsadili 2 místa v šestičlenném finále a poprvé v historii získal čínský pianista ve Varšavě 1. cenu. Novinkou bylo i velmi komplikované bodování, ze kterým zejména starší členové poroty měli velké problémy. U každého kandidáta v jednotlivých kolech dával porotce slovy *ano* nebo *ne* své vyjádření postupu kandidáta do dalšího kola. Kromě toho ještě stejného kandidáta

musel hodnotit číselně v rozmezí 1–100 /procenta úrovně hry/ a počítač podle určitých vzorců potom vypočítával pořadí kandidátů v jednotlivých kolech. Tento možná matematicky zajímavý způsob působil u porotců velkou nelibostí a někteří porotci se po soutěži vyjádřili, že je výsledky každého kola vždy překvapily. V dalších ročnících se bodování vrátilo do „klasického“ režimu.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Li Yundi (Čína)*
2. cena   *Ingrid Fliter (Argentina)*
3. cena   *Aleksandr Kobrin (Ruská federace)*

Vítěz Li Yundi /nar. 1982/, začal hrát na klavír až v 7 letech, brzy však prokázal svůj velký talent na čínských soutěžích pro mladé umělce. Od 15 let studoval u prof. Vardiho na Vysoké hudební škole v Hannoveru. Po vítězství ve Varšavě koncertuje po velkých světových pódiiích.

Česká stopa:

Do poroty byl opět pozván *prof. Ivan Klánský*, kvůli zlomené noze se však práce v porotě nemohl zúčastnit.

Jediným českým účastníkem byl *Martin Kasík* /nar. 1976/, absolvent ostravské konzervatoře ve třídě Moniky Tugendliebové a HAMU v Praze ve třídě prof. Klánského, kde získal i titul PhD. Dnes je docentem na HAMU a předseda Chopinovy společnosti v Mariánských Lázních. Chopinova hudba je dominantní součástí jeho repertoaru. Koncertuje po celém světě. Ve Varšavě postoupil do 2. kola.

1.15 XV. Mezinárodní soutěž F. Chopina 2005

Vzhledem k dalšímu zvýšenému zájmu o soutěž, kdy přihlášku podalo 320 účastníků, organizátoři znovu změnili průběh soutěže. Všichni přihlášení vystoupili veřejně ve Varšavě v tzv. předkole. Každý zahrál dvě etudy a jednu baladu nebo scherzo. Toto předkolo se konalo dva týdny před samotnou soutěží. Porota z tohoto velkého množství vybrala 80 účastníků do hlavní soutěže, která pak byla jen

tříkolová. Nejvíce kandidátů dodalo Polsko /20/ a Japonsko /19/. Ve finále účastníci hráli opět jenom jeden z koncertů, povinnost dalšího Chopinova díla s orchestrem z podmínek zmizela. Porota měla 21 členů a předsedal jí polský pedagog Andrzej Jasiński.

S velkým odstupem zvítězil mladý Polák Rafal Blechacz, posluchač Akademie Muzyczne v Bydhošti. Druhou cenu porota neudělila, třetí cenu získali společně dva jihokorejské pianisté. Korejci se začali v novém tisíciletí prosazovat více vůči dosud dominantním Japoncům a v dalších letech je vystřídají na seznamech účinkujících na velkých mezinárodních klavírních soutěžích.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Rafal Blechacz (Polsko)*
2. cena   neudělena
3. cena   *Lim Dong-hyek (J. Korea)*
3. cena   *Lim Dong-min (J. Korea)*

Vítěz Rafal Blechacz /nar. 1985/, absolvent Vysoké školy v Bydhošti je v Polsku považován za nového Krystiana Zimermana. Před svým velkým úspěchem ve Varšavě získal ceny na soutěžích v Maroku a v japonském Hamamatsu. Po soutěži ve Varšavě začal nahrávat Chopinovo dílo pro Deutsche Gramophongesellschaft a koncertovat po významných pódíích. V posledních letech se však z nějakých důvodů jeho jméno neobjevuje v mezinárodním měřítku tak často, jak by se na vítěze Chopinovy soutěže slušelo.

Česká stopa:

V tomto ročníku se neobjevilo jméno ani českého porotce ani českého účastníka soutěže.

1.16 XVI. Mezinárodní soutěž F. Chopina 2010

Přelomový ročník. Poprvé v historii se přihlásilo téměř 400 kandidátů, a tak museli pořadatelé rozšířit soutěž o 2 předkola. To první, na začátku roku 2010, bylo z poslechu nahrávek, kterých čistě polská porota vyslechla 430 a vybrala 150 účastníků veřejného předkola. A aby to nebylo málo, některé světové pianistické veličiny, včetně některých porotců, kteří měli posuzovat hlavní soutěž, rozporovali rozhodnutí polské poroty. Mezi 150 účastníky jim chyběla v té době vycházející hvězda, Ruska Julia Avdeeva, která skončila po poslechu nahrávek na 206. místě. Aby Ministerstvo kultury jako pořadatel zabránilo nepříjemnostem a rezignaci mnoha světových porotců v podzimní hlavní soutěži, rozhodlo, že místo 150 účastníků bude hrát ve veřejném předkole účastníků 210, včetně Avdeevy. Dubnové předkolo pak bylo o 60 účastníků a o 5 dní delší a tím pro polský stát finančně podstatně náročnější. Z toho je vidět, jakou prestiž má Chopinova soutěž v polské nejvyšší politické garnituře a na druhou stranu, jak málo účinné a objektivní je posuzování nahrávek: tato 206. kandidátka z nahrávek soutěž na podzim suverénně vyhrála. Veřejné předkolo se konalo v sále varšavské filharmonie v dubnu 2010 a začalo právě v den, kdy došlo k leteckému neštěstí u Smolenska, při kterém zahynul polský prezident Lech Kaczyński a mnoho předních polských politiků. Následoval týden státního smutku, kdy se nemohly konat žádné veřejné akce, ani společenské, ani kulturní. Jedinou výjimku dostala Chopinova soutěž, která probíhala v plném rozsahu. V předkole mezinárodní porota vybrala 80 účastníků do hlavní soutěže, která se konala v tradičním říjnovém termínu. Byla čtyřkolová a opět převažovali kandidáti z Polska, Ruska, Číny, Koreje a Japonska. Porota byla pouze 12členná, nejmenší v historii, všichni členové však byli nositelé cen z minulých ročníků.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Julianna Avdeeva (Rusko)*
2. cena   *Lukas Geniušas (Litva)*
2. cena   *Ingolf Wunder (Rakousko)*
3. cena   *Daniil Trifonov (Rusko)*

Julianna Avdeeva, vítězka soutěže, se narodila v Moskvě v roce 1985. Svůj první soutěžní úspěch zaznamenala na soutěži Carla Czerného v Praze, kde zvítězila jako

dvanáctiletá. Před úspěchem ve Varšavě obdržela řadu cen na velkých soutěžích /Bydgoszcz, Brémy, Ženeva aj./ V současné době koncertuje po celém světě, v roce 2021 streamovala kompletní Bachův Temperovaný klavír.

Česká stopa:

Členem mezinárodní poroty veřejného předkola byl *prof. Ivan Klánský*. Tohoto ročníku se nikdo z českých kandidátů nezúčastnil.

1.17 XVII. Mezinárodní soutěž F. Chopina 2015

Opět rekordní zájem, do Varšavy přišlo 450 přihlášek, z nichž pořadatelé podle nahrávek a životopisů vybrali 150 pianistů do veřejného předkola. Stejně jako v posledních ročnících, převažovali kandidáti z Polska, Číny, Japonska a Koreje. Z nich mezinárodní porota vybrala 78 pianistů pro hlavní soutěž, která se konala o půl roku později. Na výběr byly 4 nástroje značek Steinway, Yamaha, Kawai a poprvé i Fazioli. Téměř polovina kandidátů si vybrala Yamahu, Fazioli neuspěl, vybral si ho pouze jeden soutěžící. V 17členné porotě bylo 5 nositelů 1. cen z minulých soutěží /Harasiewicz, Argerich, Ohlsson, Dag Thai Son, Li Yundi/. Do 2. kola hlavní soutěže postoupilo 43 kandidátů, z toho 8 Poláků, 5 Číňanů, Japonců a Korejců. Ve 3. kole bylo z 20 kandidátů nejvíce Korejců, Poláků a Američanů /po třech/. Mezi 10 finalisty už byli pouze dva zástupci asijských pianistů, z nichž Cho-Seong-Jin jako první Korejec v historii soutěže získal první cenu. V tomto ročníku porotci opět bodovali dvojím systémem, bodovým a vylučovacím. Finále se navíc bodovalo nejvýše do 10 bodů, zatímco v prvních třech kolech bylo maximum 100.

Vítězové soutěže:

1. cena   *Cho Seong-Jin (Korea)*
2. cena   *Charles Richard-Hamelin (Kanada)*
3. cena   *Kate Liu (USA)*

Korejec *Cho Seong-Jin* /nar. 1994/ přijel do Varšavy jako nositel cen z Rubinsteiny soutěže v Tel Avivu, soutěže v Hamamatsu a Čajkovského soutěže v Moskvě.

Studoval v Paříži u Michela Beroffa. Koncertuje ve velkých světových centrech, v posledních letech se věnuje i komorní hudbě.

Česká stopa:

Soutěže se zúčastnili 2 čeští pianisté:

Marek Kozák /nar. 1993/, absolvent Janáčkovy konzervatoře v Ostravě u Moniky Tugendliebové a HAMU v Praze ve třídě prof. Ivana Klánského. V současné době je asi nejúspěšnějším českým pianistou své generace. Je laureátem soutěže Pražského jara, Evropské soutěže v Brémách a čerstvě prestižní soutěže Gézy Andy v Zurichu. Ve Varšavě prošel až do 3. kola – semifinále. Umístil se tak celkově na 11.- 20. místě.

Natálie Schwamová /nar. 1999/, byla vybrána z předkola do hlavní soutěže, zde hrála jen v 1. kole.

2 Rozhovory

2.1 Rozhovor s prof. Ivanem Klánským

prof. Ivan Klánský: Měl jsem tu čest vidět soutěž z obou stran - jako soutěžící v roce 1970, i jako porotce v letech 1990 a 1995. Je tam veliký rozdíl, který je dán samozřejmě především tím, na jaké straně té bariéry člověk stojí. Jako soutěžící jsem byl velmi vstřícně přijímán Poláky. Když jsem se pak dostal do finále, na budovách byly dokonce moje fotky, když jsem potřeboval taxíka, celá fronta čekajících mě nechala předběhnout, aby finalista mohl vyjet dřív, což se jinde děje opravdu jen vynikajícím sportovcům nebo populárním zpěvákům. Nicméně ta velikost celé soutěže na mě samozřejmě extrémně dolehla. Nepamatuji, že bych měl někdy takovou trému, jako před druhým kolem ve Varšavě, kdy jsem vzadu za pódiem zjistil, že vůbec nemůžu dýchat. Když jsem se o dvacet let později dostal na tu druhou stranu, tedy na židli porotce, vážnost celé soutěže stále přetrvávala... měl jsem možnost setkat se se španělskou královnou, belgickou královnou, polskými premiéry apod. Společensky a politicky se tedy jedná opravdu o velkolepou záležitost. Jedná se o soutěž, která je naprosto vyjímečná, jiná než ostatní soutěže. Nikde jsem nezažil taková extempore jako právě ve Varšavě; zde jsem například zažil situaci, kdy porotce odešel z důvodu nesouhlasu s výsledkem. Důležité ale je, že to vše je podloženo hudbou Chopina, která jen nejenom bezelstná a bez postranních úmyslů, ale je zkrátka krásná a myslím, že i pro další generace krásnou zůstane.

Marie Šumníková: Myslíte tedy, že takový tlak na člověka jako na soutěžícího opravdu na žádné jiné soutěži není?

I.K.: Já jsem to až takhle nikde nezažil. Na soutěži Čajkovského v Moskvě jsem byl v době ruské okupace. Napětí tam bylo opravdu extrémní. Nesměl jsem říci, že jsem z Česka, jinak by mi nedali oběd ani večeři. Rusové se nechovali fér a jejich soutěž jsem bral tedy s jistým odstupem. Zatímco když ve Varšavě byl člověk v podstatě chován na rukou, chtěl ukázat, že to není zbytečné a že si jich váží.

M.Š.: Říkal jste, že největší nervy jste měl před druhým kolem. Mělo to nějaký konkrétní důvod?

I.K.: Ve Varšavě jsem byl v době, kdy soutěž byla tříkolová. První kolem tedy člověk nějak vstoupil, uvedl se. Když jsem se dozvěděl, že po prvním kole jsem z devadesáti lidí na čtvrté pozici, byl to neuvěřitelný tlak. Druhé kolo se pak zadařilo,

skončil jsem na šestém místě, ve finále jsem byl pak devátý. Tehdy jsem byl extrémně hubený a neměl jsem žádnou sílu, takže nebylo snadné utáhnout orchestr.

M.Š.: Jak dlouho jste se na soutěž připravoval? Hrál jste v době nejintenzivnější přípravy jen Chopina, nebo zbylo trochu času i na jiné autory?

I.K.: Připravoval jsem se přes rok. Kvůli zkouškám ve škole jsem možná hrál Bacha Preludium a Fugu, ale i prof. Kameníková tehdy trvala na tom (a také si to před klavírním oddělením obhájila), abych hrál v podstatě jen soutěžní repertoár. Byla to i otázka a čest školy. Tehdy jsme se připravovali dva - já a František Malý.

M.Š.: Myslíte, že v průběhu let se mění konkurence ve Varšavě?

I.K.: Jistě, konkurence se mění. Asiáté dnes hrají naprosto neomylně. Nestane se, že by nějaká nota byla nesrozumitelná nebo že by se jim ozvala méně než jiná. Mají promyšlený opravdu každý takt. Konzultují své hraní s mnoha pedagogy po celém světě, ve své hře jdou od detailu k detailu. U nás je mentalita trochu jiná... když člověk krásně zahraje, všichni jsme spokojeni. Je potřeba, aby se Evropani alespoň částečně přiblížili asijské "dokonalosti". Pak budou mít šanci na úspěch - lidé je většinou chtějí více slyšet. Máme své evropské cítění a často máme více co předat.

M.Š.: Dalo by se říci, že na Varšavu vzpomínáte ze všech soutěží nejraději?

I.K.: Ano. Pro mě Varšava byla taková olympiáda. Člověk absolvuje nějaké soutěže a jednou za čtyři roky je tu ta velká jedinečná soutěž. Ačkoli i sportovní rekordy padají více na mistrovstvích než na olympiádách, tak celková atmosféra a vědomí, že tam jsou opravdu ti nejlepší ze všech států, dělá hodně. Na jiných soutěžích člověk hraje jen za sebe, zatímco do Varšavy jde opravdu jako reprezentant.

2.2 Rozhovor s doc. Martinem Kasíkem

Marie Šumníková: Co bylo hlavním impulzem k přihlášení se na Chopinovu soutěž?

doc. Martin Kasík: Byl to nápad můj i pana prof. Klánského. Bylo to v době, kdy už jsem hodně koncertoval. Měl jsem pár důležitých soutěží za sebou (Pražské jaro, Young Concert Artists v New Yorku). Chopinově hudbě jsem se vždycky hodně věnoval, takže to tak nějak přirozeně vyplynulo. Na druhé straně jsem v té době už pracoval na jiném repertoáru a vzhledem k tomu, kolik dalšího hraní jsem tehdy měl, tohle bylo hodně navíc. Bylo tedy poměrně obtížné to zakomponovat do programu.

M.Š.: Myslíte, že je výhoda, když má pianista za sebou více soutěží se zaměřením na Chopina, než jede do Varšavy?

M.K.: Výhoda je to v tom, že člověk má ten program naprosto jistý a obehnaný. Také se tam může setkat s lidmi, kteří jsou pak ve Varšavě v porotě, nebo mají určitý vhled do Chopinova díla. Ale prakticky to člověku pomůže jen minimálně. Porotci nevybírají na základě toho, jak se dotyčný umístil na těch menších Chopinovských soutěžích. Leda že by se jednalo o soutěž F. Chopina v Darmstadtu nebo Miami. Vítěz těchto soutěží má pak do Varšavy volný vstup.

M.Š.: Jak dlouho trvala neintenzivnější příprava na soutěž ve Varšavě?

M.K.: Vzhledem k množství koncertů, které jsem v té době měl, příprava byla relativně obtížná. Sice jsem spoustu věcí z požadovaného repertoáru měl už z dřívějšíka, takže jsem se nemusel učit tolik nového, ale na ty předchozí velké soutěže jsem se připravoval víc - byl jsem ještě student s neomezeným množstvím času a energie. V roce 2000, kdy jsem byl ve Varšavě, už to tak nebylo. Příprava tedy byla sice intenzivní, ale tak poloviční oproti tomu, jak jsem se připravoval na předchozí velké soutěže. Polovinu práce jsem zkrátka musel věnovat něčemu jinému. Intenzivní příprava trvala pár měsíců - zhruba tři, čtyři...

M.Š.: Jaká byla na soutěži atmosféra? Jaké byly pocity ve srovnání s jinými soutěžemi? Je něčím tato soutěž specifická?

M.K.: Bylo jasné, že se jedná o velkou soutěž, celkově kolem toho bylo více vzruchu. Až tak jsem nebyl součástí toho hlavního proudu - na soutěž jsem musel dojet až na poslední chvíli kvůli jinému koncertu. Zmeškal jsem zahájení, nebydlel jsem v oficiálním hotelu jako ostatní, ale bydlel jsem v Českém centru, takže v tomhle smyslu jsem byl trochu nespolečný. Ale samozřejmě kamery, televize, rozhovory a pozornost klavírních techniků, to vše bylo extrémní. Klavírní technici lehce tlačili na výběr nástroje. Ná výběr byl americký a evropský Steinway, Yamaha a Kawai. Dlouho jsem se nemohl rozhodnout. Od Steinwaye byl dost velký tlak, protože si mě vytipovali, že bych mohl být jeden z favoritů. Pro Steinway jsem se nakonec sice rozhodl z vlastní vůle, ale určitě jsem z jejich strany cítil tlaky.

M.Š.: Co bylo pro Vás za celou dobu nejtěžší?

M.K.: Výborně se mi hrálo první kolo. Nejtěžší okamžik jsem zažil před druhým kolem, kdy jsem byl absolutně neschopen se rozehrát. Málokdy se mi v životě

stalo, že bych pociťoval takovou ztuhlost. Vůbec jsem se nemohl dostat do optimálního rozpoložení. Nakonec jsem to částečně překonal, ale toto druhé kolo, ve kterém jsem také vypadl, bylo velmi pod moje možnosti. U publika jsem měl i tak slušný úspěch, ale sám jsem cítil, že to mělo velké rezervy.

M.Š.: Dalo by se říct, že Vám soutěž něco dala nebo vzala?

M.K.: Tak jsem o tom nikdy neuvažoval... Varšava byla poslední soutěž, které jsem se účastnil. Vzhledem k tomu, že jsem na ni nespoléhal (ve smyslu, že bych se od ni měl někam odrazit, protože ten odrazový můstek už jsem měl předtím), tak jsem to nebral nijak tragicky. Možná naopak i trochu lehkovážně. Možná jsem se měl více připravovat, i když to bylo opravdu těžké, protože ty ostatní závazky chtěl člověk pochopitelně taky splnit. Ale z dnešního pohledu si říkám, že jsem tam za těchto okolností buďto neměl jezdit, nebo se na to zkrátka více soustředit. Mohl jsem například nějaké akce odříct, abych měl více prostoru na soutěž samotnou. To bylo pro mě poučení - na tak velkou soutěž musí být člověk maximálně koncentrovaný, jinak vážně riskuje, že tam neuspěje.

M.Š.: Jak byste zhodnotil objektivitu a organizaci soutěže?

M.K.: Organizace byla velmi dobrá, objektivitu můžu těžko posoudit; nezveřejňovaly se body a byl tam tehdy zavedený nový systém hodnocení. Kromě bodů ještě hodnocení stylem "ano/ne" na postup. Ještě tam nebyl zavedený systém hodnocení, který je tam dnes - když se některý z porotců odchýlí od průměru o víc než tři body, tak se jeho body dají přesně na hranici těch tří bodů. Čili když někdo výrazně nadhodnotí nebo podhodnotí, jeho body se přiblíží průměru. To mi připadá jako vynikající systém. Jiný systém je škrtnání nejvyšší a nejnižší známky, ale v takovém případě člověk danému porotci zcela vezme jeho body. Zatímco dnešní systém uznává a bere na zřetel názor a bodování porotce, ale zároveň hlídá případnou nespravedlnost. Tehdejší objektivitu ale nedokážu až tak posoudit. Víím, že jsem se na soutěži líbil Martě Argerich, se kterou jsem se pak i setkal a která mi pak nabídla možnost studií v Itálii. To pro mě tehdy už nebylo úplně možné, protože v té době už jsem nebyl student. Tím, že už jsem aktivně hrál, neměl jsem tolik času vrátit se zpět do školy.

Na každé soutěži jsou samozřejmě spory a rozbroje. Ve Varšavě jsou velice aktivní posluchači. Mají opravdu silný hlas a ten bývá vyslyšován televizí. Ta se pak ptá porotců, proč rozhodli právě takhle, když publikum mělo jiný názor. Tím hodně útočí na porotu, což není úplně příjemné. Je to opravdu silně pozorovaná soutěž.

Ale pochopitelně se vždy vyskytnou kontroverze. Já razím názor, že pokud chce člověk uspět na takové soutěži, musí být zkrátka excelentní. Být pouze dobrý nic nezaručuje. Může se někomu líbit, někomu ne, ale když je to jednoznačné, málokdy se stane, že by neuspěl. Dobrých lidí je tam víc a jeho styl se zrovna nemusí líbit. Aby si byl člověk do značné míry jistý, že uspěje, musí podat výkon na maximum.

2.3 Rozhovor s MgA. Markem Kozákem

Marie Šumníková: Co bylo hlavním impulzem pro přihlášení se na soutěž?

MgA. Marek Kozák: Vnímám každou soutěž jako příležitost. Člověk potká spoustu zajímavých lidí, zjistí, jak hrají jeho vrstevníci ze světa. Nejinak tomu bylo u soutěže F. Chopina ve Varšavě.

M.Š.: Jak dlouho trvala intenzivní příprava? Jak probíhala? Měl jsi čas i na jiné autory, nebo ses na jistou dobu zaměřil jen na Chopina?

M.K.: Vzhledem k tomu, že se jedná o jednu z nejtěžších soutěží na světě, připravoval jsem se na ni intenzivně přibližně jeden rok. Absolvoval jsem spoustu pře-hrávek a koncertů, kde jsem si zkoušel každé kolo „nanečisto“. Jiné autory jsem skoro nehrál.

M.Š.: Jaká byla soutěžní atmosféra?

M.K.: Naprosto ojedinělá. Soutěž má dlouhou tradici, za pár let bude slavit sto let od založení. Celý národ žije Chopinovou hudbou a touto prestižní soutěží.

M.Š.: Jaké byly pocity na soutěži (ať už během hraní, tak během celého trvání soutěže) ve srovnání s jinou soutěží?

M.K.: Byla to pro mě první velká soutěž tohoto typu, takže jsem naštěstí necítil příliš velký tlak, jako to bylo u pozdějších soutěží. Jel jsem to prostě zkusit, bylo mi 22 let.

M.Š.: Co bylo pro Tebe nejtěžší? Co Ti soutěž dala/vzala?

M.K.: Byla to pro mě první čtyřkolová soutěž, které jsem se zúčastnil. Každá soutěž je zkušenost a člověka něco naučí. Tato soutěž mě motivovala v práci, začal jsem mnohem více cvičit, protože jsem zjistil, že úroveň ve světě je mnohem vyšší, než

jsem si do té doby uměl představit. Jako bonus vnímám to, že jsem díky této soutěži začal více koncertovat.

M.Š.: Jak hodnotíš soutěž jako celek? Jak na ni vzpomínáš?

M.K.: Vzpomínám moc rád, byl to nezapomenutelný zážitek.

Závěr

Všechny ročníky Chopinovy soutěže ve Varšavě nám dávají obraz o tom, jak se vyvíjel pohled na klasickou hudbu a jakou roli hrála v různých společenských etapách posledních 90 let. V dobách předválečných šlo v Polsku především o vynesení jejich milovaného skladatele Chopina a o podstatu vážné hudby jako takové. Jednalo se o první poválečnou soutěž, jejíž první ročníky patřily především polským pianistům. V padesátých letech pak dominují účastníci ze Sovětského svazu. Od let šedesátých patří místa v soutěži také pianistům mimoevropským - z Jižní Ameriky, USA a Japonska. V této době diametrálně stoupá i mediální zájem o soutěž. Během trvání soutěže je toto klání v podstatě jediným předmětem zájmu všech novin, rozhlasu a televize. Nejúspěšnější účastníci, tedy finalisté, se stávají středem pozornosti a jsou stejnými stars jako v populární hudbě. Tato éra končí s vítězstvím dodnes světově uzávaného polského pianisty Krystiana Zimmermana v roce 1975. Počet významných světových soutěží značně přibývá a tím se mění i pohled na laureáty. Objevuje se stále více nových jmen. Najednou už se nejedná jen o pianisty varšavské soutěže, ale i o pianisty z dalších soutěží. Rok co rok jsou tu noví laureáti. Je tedy podstatný rozdíl, zda účastník skončí na prvním, třetím nebo pátém místě. Z výsledku se pak odráží zájem veřejnosti o pianistu, a tedy i jeho budoucí kariéra. Přestává se tedy jednat o podstatu hudby jako v minulosti - čili o její krásu a radost z ní - a naopak začíná být hlavním zájmem co možná největší úspěch a popularita. Stále běžnější je i neférové jednání a protesty porotců, kteří nejsou spokojeni s hodnocením a výsledkem svých svěřenců. Více a více se tedy jedná o business.

Je tedy otázkou, zda má dnešní generace dvacetiletých mladých pianistů ještě šanci prosadit se jinak než skrz světové soutěže, když je patrné, že už se dávno nejedná o fair play a objektivitu. Soutěže dávají skvělou příležitost ukázat a případně zkonzultovat své hudební schopnosti s významnými pianisty věhlasných jmen a získávat kontakty pro budoucí kariéru. Podobně mladému hudebníkovi můžou pomoci i masterclassy a kurzy světové úrovně, kde se jako pedagogové často objevují právě jména porotců z významných soutěží. Zásadní význam tedy přikládám budování kontaktů a známostí, kdekoli je to možné. Dobrým nástrojem pro prosazení se v oblasti klasické hudby může být také navázání spolupráce s výbornými hráči jiných oborů. Pomocí komorní hudby se pianista může dostat na velká pódia známých sálů a tím upozornit na své jméno. Jde o to hledat si jakékoli cesty

k úspěchu. Pokud má člověk hudbu rád a chce ji předávat dál, věřím, že tento nelehký boj rád podstoupí a cestu si najde.

V této práci bych chtěla vzpomenout na mnoho významných světových pianistů, kteří celým srdcem milovali klasickou hudbu a zejména pak hudbu velikána Fryderyka Chopina. Tito pianisté si zaslouží obdiv a uznání, kterému se jim v dnešní době již nedostává. Je mi ctí, že mezi těmito pianisty byly více než tři desítky českých jmen. Pevně věřím, že má i další generace se v oblasti klasické hudby a především pak na Chopinově soutěži ve Varšavě prosadí a ukáže tak světu hudební kvalitu české školy.

Seznam použité literatury a pramenů

Literární zdroje

The 8th International Fryderyk Chopin Piano Competition Warsaw 1970

The 13th International Fryderyk Chopin Piano Competition 1995

The 16th International Fryderyk Chopin Piano Competition 2010

The 17th International Fryderyk Chopin Piano Competition 2015

Internetové zdroje

https://worddisk.com/wiki/International_Chopin_Piano_Competition/

<http://chopin2015.medici.tv/en/page/the-competition>

Další zdroje

Rozhovor s prof. Ivanem Klánským

Rozhovor s doc. Martinem Kasíkem

Rozhovor s MgA. Markem Kozákem

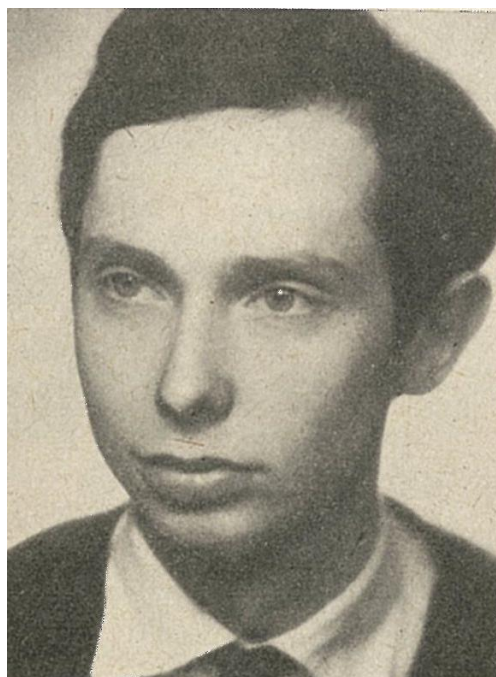
Přílohy

Obrázek 1: Prof. František Maxián, člen poroty na Chopinově soutěži ve Varšavě v letech 1949 - 1955

Obrázek 2: Prof. František Rauch, člen poroty na Chopinově soutěži ve Varšavě 1960 - 1985

Obrázek 3: Prof. Ivan Klánský, finalista Chopinovy soutěže ve Varšavě v roce 1970

Obrázek 4: Prof. Ivan Klánský, člen poroty na Chopinově soutěži ve Varšavě v letech 1990 - 1995